

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigata de

Joanu Candrea si Basiliu Petri.

Ese odata in septemana, Vineri'a. Pretiulu pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: câte 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 4 Martisioru v. 1877.

Prenumeratiunile si corespondintiele sunt a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Casse de pastrare pe la scóle.

1. Casse de pastrare in genere.

Sub nume de „casse de pastrare“ seau „bance de depuneri“ intielegemu institutele, carora privatii li concredu sume mai mari seau mai mici de bani prelanga anumite procente (interese, camete, dobandi, usiura), astfeliu, cá in casu de trebuintia seau la termine fixe ei se le póta capetá éراسi indereptu.

Cassele de pastrare sunt seau private seau publice, dupa cumu adeca ele sunt infintiate si sustienute de particulari singuri seau de mai multi individi asociati pe bas'a unoru statute anumite. Cele mai sigure fora indoiéla sunt cassele publice; cáci pe candu cele private nu potu fi supuse la nici unu controlu din nici o parte si astfeliu depunetorii nu au nici o garantia, cá-si voru redobandi éراسi sumele inlocate, pe atunci cassele publice se administréza cu mai multa scrupulositate, fiindu puse sub controlulu si supraveghiarea statului si a publicului.

Cassele de pastrare sunt pentru omenime institute fórté salutarie. Scopulu loru este de a dá cetatieniloru ocaziune, cá se-si depuna la ele din candu in candu banii economisati spre pastrare si fructificare si de unde la tempu de nevoia se-i póta luá éراسi indereptu spre a-si acoperi lipsele neaperate. Las' ca o mulu seracu numai cu multa truda si necasu 'si cástiga câte o sumulitia de bani, dar apoi cástigandu-o odata, elu nu se prea precepe a o si pastrá, ci parendu-i-se dóra prea neinsemnata pentru o speculatiune propria, seau o risipesce indata pe lucruri, de cari nu are trebuintia neincungiurata, seau o dá imprumutu altor'a, dela cari de multe ori nu mai vede nici chiar „capulu baniloru.“

N'a potutu fi deci idee mai fericita, decátu a infintiá casse anumite, unde meseriasiulu si tieranulu se-si póta confiá cu siguritate si totu odata cu óre care cástigu sumulitiile intrecatórie, — „bani albi pentru dile negre“. Inceputulu cu infintiarea de atari institute s'a facutu in Angli'a in seclulu trecut; astadi institutiunea a strabatutu dejá in tóta lumea civilisata

si aprópe fiacare orasielu 'si are cass'a seau cassele sale de pastrare, — proba invederata, ca infintiarea loru a respunsu la o trebuintia adúncu semtita, ceea ce de altmintrea se vede si din rezultatele obtienute, cáci d. e. in anulu 1855 inlocarile s'au urcatu: in Angli'a la 340 milióne, in Franci'a la 110 milióne, in Prussi'a la 25 milióne florini etc. De sene se intielege, ca in mesur'a, in carea strabate in poporu gustulu de a pastrá, in aceeasi mesura inaintéza si moralitatea in genere; astfeliu cassele de pastrare s'au numeratu cu dreptu cuventu intre institutele moralisatórie.

2. Casse de pastrare la scóle.

In anulu 1866 mori in Gant (seau Gent, capital'a provinciei Flandri'a de Estu in Belgi'a, cu 128.000 locuitori) unu cetatienu avutu si respectabilu, cu numele Jean Quinard, carele tóta averea sa considerabila si-o testá cetatiei sale natale sub conditiune, cá din interesele acesteia totu la cincii ani se se escrie unu premiu de 10.000 franci (4000 fl.) pentru unu tractatu, fia chiar si o inventiune, prin care s'ar gasi unu midilocu de a imbunatatí sórtea materiala ori spiritala a clasei muncitórie. O multime de condeie se pasera in miscare; premiulu inse se acordá profesoriulu dela universitatea din Gant, M. Laurent pentru unu tractatu, in carele, glorificandu pastrarea cá o virtute cardinala, recomanda a se introduce pe la tóte scólele — casse de pastrare. Ideea conducatória i-a fostu: a invetiá pre scolari de mici si in modu practic se pastreze; a-i face se renuncie de buna vóia la placeri desierte si prin acést'a a li intari vóia, cá se fia mai energici, mai resoluti; a-i deprinde cu averea seau proprietatea si prin modulu acést'a a desteptá in ei consciinti'a poterei proprie.

Laurent, spre a traduce ideea sa in fapta, se puse numai decátu in contielegere cu mai multii directori dela scólele din Gant pentru a indemná pre scolarii loru, cá ori ce suma, fia cátu de neinsemnata, carea aru economisi o din stipendie, din daruri seau cástiguri private, se o depuna spre pastrare si fructificare in cass'a scólei.

Manipularea este foarte simplă. Invetiatoriul fiacrei clase introduce o carte de comptu, in carea totu scolarulu 'si are fôia sa; pe fôia acést'a invetiatoriu scrie ori ce inlocare a scolarului in presentia acestuia; o copia seau unu duplicatu alu fôiei se dà scolarului. In clasele mai superioare elevii invétia a portá insii cartea, ba se impartasiescu chiar si la administrarea cassei. La finea fiacrei septemani invetiatorii claselor transpunu directoriului inlocarile facute in decursulu septemanei; acést'a le introduce in o carte propria, si candu inlocarile unui scolaru au ajunsu la unu francu, le depune in cass'a de pastrare, luandu unu libelu de inlocare pe numele scolarului respectivu. Libelele se afla sub chei'a directoriului, carele nu le dà decâtu parintiloru la cererea acestor'a. Precumu adeca scolarii nu potu fi siliti a face inlocari, asia nici libelele nu potu fi retienute, indata ce parintii le-aru cere.

3. Pentru cassele de pastrare la scóle.

Inceputulu odata facutu, rezultatele nu au întârdiatu a se manifestá, rezultate, in urm'a carora reprezentanti'a comunala se vedíu motivata, a introduce cassele de pastrare pe la tóte scólele din Gant in modu obligatoriu. Optu ani in urma, la finea anului scolaru 1873-4 dintre 16.658 de scolaru 10.135 erau cu libele de inlocare, cari reprezentau sum'a de 125.100 franci. Regimulu belgianu, avendu in vedere rezultatele din Gant, dispuse si elu a se institui casse de pastrare pe la tóte scólele poporale din tíera. Succesulu a fostu acelasi in tóta tíer'a. D-lu Leon Caus, directoriulu dela „cass'a nationala belgiana de pastrare“ arata ca in unu singuru anu numerulu libeleloru de inlocare la cass'a sa s'a urcatu dela 62.653 la 77.035 seau adeca cu 22% si atribue acestu resultatu influintiei binefacatórie, ce acést'a institutiune, la parere atátu de neinsemnata, a avutu-o asupra gustului de pastrare mai cu séma la clas'a muncitória. Este evidentu, ca esemplulu copiiloru influintíeaza si asupra familiei, si in modulu acést'a se produce o generatiune pastratória, cumpetata si laboriósá. Parintii, cari la inceputu aveau o placere a spori numai economisarile copiiloru, mai târdtu se semtíra indemnati, a face insii inlocari pe la cassele publice de pastrare. Singuru numai in Gant, cu o poporatiune de 128.000 suflete, numerulu privatiloru cu inlocari se urcá la 14.000.

Multiamita succeseloru indicate, institutiunea caseloru scolare de pastrare trecu din Belgi'a in Angli'a, Franci'a, Itali'a, Danemarc'a etc.

4. Contra caseloru de pastrare la scóle.

La anulu 1875 ideea strabatú si in Austro-Ungari'a, aflandu aici doi apostoli zelosi. Unulu a fostu d-lu Adolf Duschenes din Vien'a, carele la invitarea profesorului Laurent 'si dede tóta silinti'a de a interesá pre ministrulu instructiunii publice Stremayr pentru introducerea caseloru de pastrare la scólele din Cislaiani'a; celalaltu erá Bernhard Weisz, membru alu reprezentantiei comunale din Budapest'a, carui'a i succese a atrage atentiunea ministrului Trefort asu-

pra acestei institutiuni. Aprópe doi ani de dile cesitiunea nu a incetatu de a fi obiectulu unoru discutiuni infocate in diuaristica si in conferintiele invetiatoriloru, sustienuta de unii, combatuta de altii cu asemenea resolutiune. Si lucru straniu: pre candu laicii nu aveau destule cuvinte spre a o recomandá, invetiatorii o combateau cu tóte armele posibile. Argumentatiunea loru se póte resumá pe scurtu in urmatóriele:

„Cassele de pastrare in genere au de scopu, a dá poporatiunei muncitórie ocaziune, cá se-si póta inlocá siguru si cu folosu sumlitiile economisate. In conformitate cu acestu scopu alu caseloru de pastrare junimea scolará ar trebui se formeze in societate o clasá muncitória, ce agoniscesc pentru sene, cá se póta fi si la ea vorb'a de pastrare; cáci „a pastrá“ va se díca a ne restringe cátu numai se póte intru folosirea unui lucru (aici a „baniloru“). In totu casulu deci deprinderea pastrarei presupune o posesiune. Unic'a cale inse, deschisa pentru fiacine si totusi onorifica si iertata, de a ajunge la o posesiune, este si remane labórea seau munc'a; pentru aceea inainte de a infiintiá pe la scóle casse de pastrare, amu trebui se introducemu labórea cu cástigu, seau munc'a pe bani. Adeveratu, ca scól'a moderna se incérca a adauge langa disciplinele de pana acumu inca si munc'a física cá unu midilocu de educatiune; ea inse face acést'a fora intentiune de a „cástigá“ seau speculá, ea voiesce a desteptá in copii placerea de a lucrá, numai in interesulu lucrului. Copiii se iubésca lucrulu, si bucuri'a de cele produse se li fia singur'a respata a diligintiei loru. Pentru ca desí amu vrea se platimu in bani lucrulu copiiloru din scóla, se nasce intrebarea: cine se-lu platésca? Parintii — atátu de inegali in avere? Au dóra lucrurile loru suntu de atari, cá se potemu face tórgu cu ele? Nici un'a, nici alt'a. Astfelu cu lucrulu din scóla copii nu potu castigá bani, prin urmare nu potu nici — pastrá.

„Ce privesce darurile dela parinti si consangeni, acelor'a li lipsesce not'a caracteristica a pastrarei: agonisirea propria. Este unu adeveru moralu, ca pastrarea face numai aceuia bucuria, carele agoniscesc muncindu cu diligintia si intieptiune; numai economisarile facute pe calea acést'a au valóre durabila, — morala. Copiii inse nu au precepere pentru ceea ce va se díca: „ingrigire de viitoriu,“ pentru ca ei nu cunoscú nici chiar presintele. Copilulu nestrictatu nu este capabilu de cugetulu acést'a, si pentru aceea amu lucrá in contra naturei sale, vrendu a-i obtude unu cugetu, de care nu este capabilu decâtu omulu independentu, seau cu alte cuvinte: a adauge langa disciplinele de pana acumu inca si pastrarea obligatória. Va se díca: pastrarea in modulu propusu nu se póte numerá intre midilócele ratiunale ale educatiunei.

„Recunóscemu si noi, ca scól'a e detória a desteptá si deprinde in elevi gustulu pentru pastrare; acestu scopu inse se ajunge in scóla invetiandu pre elevi

a-si crutiá vestmintele, cartile si recuizitele, seau a nu implé cu unu elaboratu 4 feçie, candu elu se póte face totu asia de binc pe dóue, — tóte acestea, cà se nu cauzeze parintiloru spese de giab'a.

Introducându-se pe la scóle cassele de pastrare, potemu prevedé de pe acumu, ca se voru ivi între scolari fenomene imorale. In fiacare scóla adeca voru fi si copii seraci, cari pre langa tóta bunavointi'a nu voru poté face nici o inlocare; pe acestia i va doré amaru, vediendu-se fora vin'a loru formandu in scóla clas'a seraciloru. Voru fi copii si de accia, cari spre a poté face o inlocare, 'si voru luá refugiulu la — minciuni, lingusîri, dóra chiar la insielatiumi si furturi. Altii éراسi 'si voru trage dela gura, voru vindé lucruri trebuitóric, numai cá si ei se se póta impartasi la „cass'a de pastrare“. In fine voru fi si de acei scolari, cari avendu parinti mai bogati, asiadara din intemplantare, voru poté face si inlocari mai marisióre, ascriendu-si de unu meritu, ceea ce este unu simplu azardu. Va se dica: pisma si umilire de o parte, fala si dispretiu de alta parte între scolari. Astfeliu cu introducerea casselor de pastrare s'ar introduce in scóle — „spiritulu de caste“, de care amu crediutu a fi scapatí pentru totu deaun'a. In Belgi'a suntu alte referintie; acolo scólele suntu separate dupa starea materiala si sociala a ómeniloru, suntu scóle pentru seraci, scóle pentru mai avuti si scóle pentru bogati. La noi scólele suntu comune, ér pedagogi'a dice: „Nici unu scolaru se nu fia preferitu din caus'a unoru referintie azardóse!“

In fine se póte intemplantá si aceea, cá parintii seraci seau contrari „casselor de pastrare“ se privésca institutiunea acést'a cà o presiune seau contributiune neplacuta, si se-si intórca mani'a asupra scólei seau proprie asupra invetiatoriului; astfeliu legatur'a între familia si scóla, atátu de necesaria pentru prosperarea ambelor, s'ar desface cu totulu.“

Asia invetiatorii contrari casselor scolastice de pastrare! Vediendu opositiunea invetiatoriloru, ministrulu Trefort a emis la 25 Maiu 1876 in caus'a acést'a unu circulariu de urmatoriulu cuprinsu: Introducerea obligata a casselor scolastice de pastrare, nefiindu nici cu potintia, nici de doritu, se lasa in judecat'a invetiatoriloru si deregatoriiloru scolastice a face cu ea incercari de proba. Se pare totusi, ca cassele de pastrare voru produce rezultate numai in cetati si orasie industriale. Cu introducerea casselor se se faca incercare in scólele poporale superioare, in scólele de fete si in cele de repetitiune, unde scolarii, fiindu mai marisiori, potu face economisari. Eforiele scolarie voru supraveghiá si garantá tóte inlocarile. Inlocarile se se depuna la cassele de pastrare spre fructificare. Institutiunea se póte introduce numai cu consensulu invetiatoriloru, cari prin acést'a voru avé mai multu de lucru.“

Asia stá astadi la noi cestiunea casselor scola-

stice de pastrare. Ne-amu marginitu a face unu referatu obiectivu, fóra a ne pronuncia si noi intr'o parte ori alt'a.

Se asteptámu tempuri mai bune!

Unu esamenu de iérna.

Domniloru redactori! Pentru on. lectori ai fóiéi D-Vóstre credu a fi de mare interesu a se face câte o dare de séma despre decurgerea si succesulu unoru esamene mai insemnate dela scólele nóstre. Acést'a dare de séma va servi pre de o parte pentru cunóscearea braviloru invetiatori, ér' pre de alta parte diligintí'a si nesuinti'a acestor'a intru perfectiunarea eleviloru in cultur'a spirituala si inobilitarea animei voru aflá imitatori, si astfeliu scólele nóstre se voru apropiá totu mai tare de idealulu loru, si pre langa tóte acestea se voru vedé greutatile si piedecile, cari au se-le intempine respectivii invetiatori, dificultati cauzate mai multu de ómeni ignoranti, cari nu sciu a apretia si stimá de ajunsu carier'a spinósa, dar' nobila a invetiatoriloru.

Deci cu o viua placere vinu a descrie rezultatu esamenelor din semestrulu primu dela scól'a nóstra poporala granitariésca din Ohab'a, la cari am fostu si eu asiá de fericitu a asistá. — De parte de mine ori ce esageratiune; voiu spune adevéru in tóta splendórea lui.

Am voitu mai de multu a descrie decursulu acestor'u esamene, dar' impregiarile nu mi-au concesu pana actualmente, — pre langa tóta bunavointi'a ce o am avutu.

Dumineca in 11 Fauru curentu dupa s. liturgi'a la 10 óre au tramisu domni invetiatori dupa presiedintele eforiei, care erá totu-de-odata si comisariu esaminatoriu insarcinatu de o. comitetu granitariescu centralu. Ce s'a intemplantu nu mai sciu, dar' destulu, cà de-odata observu, cà intra in scóla vre-o câtiva membri eforiali si alti ómeni din Ohab'a, pre cumu si din comunele afiliate la acést'a scóla, între cari erau si domni invetiatori. Me grabí-i a intrá si eu; dar' candu am deschisu usi'a, domnulu invetiatoriu adjunctu puse prim'a intrebare din — religiune. Amu intrebatu pre unulu din invetiatori, cà unde e d-lu comisariu? si respectivulu domnu mi-a respunsu: „Am tramisu dupa densulu pre unu espresu, dar' a dísu, cà se increde in noi, si potemu incepe in clas'a I, si pre bas'a acestui respunsu amu si inceputu.“ —

In ainte de a trece la respunsurile prunciloru, nu potu a nu face o scurta privire preste tóte clasele. O disciplina scolaria rara, o ordine si curatire esemplarie, o audacia ne mai vediuta domnesce între elevii acestei scóle cu 3 clase. Micutii inceputori din clas'a I, pre cumu si cei din celealalte clase au fostu disciplinati preste asteptare; dar' se trecu la capulu lucrului, la invetiamentu.

Intrându în scôla, m'am apropiatu de mésa, luându clasificatiunea d'impreuna cu dóua conspecte, în cari erá însemnata materi'a propusa, unulu alu d-lui catechetu, altulu alu d-lui invetiatoriu. Cetîndu în conspectulu d-lui catechetu, vedu în clas'a I, cá a tractatu „rogatiunea d-lui si închinatiunea angerésca“, pre candu d-lu invetiatoriu de clasa întrebá din istori'a biblica a testamentului vechiu si nou unele biografie mai însemnate. — La ce am fostu necesitatu a conchide de aici, d-loru redactori? La nemicu altu-ceva, decátu la aceea, cá d-lu invetiatoriu pre langa obiectele sale nu a lasatu acestu obiectu de o asia mare însemnate numai pre atát'a, sciendu, cá ce semeni acum'a în plantutiile celea nevinovate, prinde radecine, pre cari dóra nice mam'a, care are atát'a influentia asupra micutiului, nu i le-ar' mai poté smulge din sufletu. —

Dupa religiune a urmatu invetiamentulu intuitivu. Micutii asiá descrieau obiectele verbalmente de bine, încátu te punea în uimire. Progresulu în cetitu si scrisu inca a fostu eclatantu, înse la tóte acestea computulu a pusu corón'a. — Dar' pre cându se întrebá inca din computu, éca cá sosesse si d-lu presiedinte eforialu pre la 12 óre si inca tare bine dispusu. Ocupandu-si locul, s'a întrebatu mai de parte din computu. Nu multu dupa acestea provocá pre d-lu invetiatoriu a încetá cu computulu, ce la momentu s'a si intemplat. D-lu invetiatoriu voiá acumu a cantá ceva cu elevii, înse presiedintele díse: „suntu prea micuti, nu potu cantá“. Dar' la dorinti'a mai multor'a s'a cantatu dóue cantari besericesci si unu marsiu ostasiescu, si asiá cu clas'a prima s'a terminatu, aratandu d-lu invetiatoriu Niculau Traianu Popu celu mai multiu-mitoriu progresu. Nu v'ati însielatu, d-loru redactori, candu ati dísu, cá acestu invetiatoriu posiede talentu pedagogicu, cá în realitate 'lu si are.

Trecúndu d-lu presiedinte cá comisariu si ceialalti óspeti în clas'a a II-a, s'a începutu cu limb'a materna, în care cetitul s'a luatú împreunatu cu gramatic'a. Respunsurile prunciloru au fostu fórté multiu-mitorie atátu din etimologia, cátu si din sintaxa.

Me veti în trebá, domniloru redactori, pentru ce nu s'a începutu cu religiunea? Sum paratu a respunde, cá d-lu catechetu a venitu numai dupa ce s'a gatatu cu limb'a materna, si inca a venitu tocmai asiá de bine dispusu cá si d-lu comisariu esaminatoriu. — Întrebatu de d-lu locotenente primariu, Bucuru Boeriu, pentru ce nu a venitu la tempu? s'a escusatu, cá nu a fostu invitatu din partea directiunei. Totu mentiunatulú domnu locot. primariu provocá pre d-lu presiedinte eforialu si comisariu, cá indata dupa esamenu se se arate d-lu catechetu la o. comitetu în Sábiiu; aratatu-s'a ori nu, acést'a nu cade în competinti'a mea, destulu cá încependu a se întrebá din religiune, a întrebatu d-lu catechetu ce a întrebatu, dar' regretu multu, cá nu-mi. aduca aminte ce. — Dupa religiune s'a întrebatu din computu, propusu de d-lu invetia-

toriu de clasa Ioanu Popu. În acestu obiectu atátu de importantu pentru tóte clasele omenesci si-a aratatu respectivulu domnu invetiatoriu desteritatea pana la evidintia, propunendu unele teme tare complicate, pre cari elevii, fórté bine deprinsi, le resolviau cu cea mai mare iutiéla, desí ocurau în acelea teme mesuri vechi si nóue. A mai specificá celealalte obiecte de invetiamentu, cugetu a fi de prisosu, constatezu numai atát'a, cá esamenu si în acést'a clasa a fostu fórté multiu-mitoriu, de unde se vede, cá d-lu invetiatoriu I. Popu inca e la înaltímea misiunei sale.

Se trecu acuma în clas'a a III-a, unde propune D-lu diriginte Romulu Simu, care e cunoscutu de invetiatoriu zelosu si bravu. În acést'a clasa nu s'a mai pomenitu unu atare esamenu splendidu, ce privesce mai cu séma limb'a romana, cu care s'a deschisu esamenu, din cauza ca d-lu catechetu cá si în clas'a a II-a a fostu absentu. Caus'a nu-mi e cunoscuta. Destulu, ca dupa ce s'a întrebatu mai din tóte obiectele de invetiamentu, se ivesce si d-sa, si róga pe d-lu comisariu a-i concede a întrebá din religiune, fiindu cá „afaceri urgente-lu reclama acasa.“ I s'a acordatu si a întrebatu din religiune, din acelu obiectu, care trebuie se fia fundamentulu la totu ce se invétia. Dar' „mare prapastia între noi si voi“; diferentia mare este între progresulu facutu din acestu obiectu si între progresulu din celelalte. —

Copii din acést'a clasa cetia u logicu, fluentu si esteticu, încátu meritau totu respectulu; frasele din bucatile de lectura le analisau cu celu mai bunu succesu atátu etimologice cátu si sintactice, alegúndu propusetiunile coordinate si subordonate etc. . . . Ortografia inca s'a vediutu de pre descrierile scolariloru atáta, încátu mai multa nu se póte în o scôla, cu unu cuventu limb'a materna s'a tractatu în acést'a clasa cu cea mai mare caldura de catra memoratulu d-nu invetiatoriu. Precumu în celelalte clase, asia si aici computulu mi-a storsu admiratiunea. Temele din computu erau totu în frangeri vulgarie, pe cari copiii le resolviau cu o desteritate, ce a întrecutu tóta asteptarea —

Urmandu geografi'a si istori'a combinate, am aflatu, cá desí noi Romanii din acést'a patria suntemu lipsiti de ori ce manualu istoricu, totusi d-lu invetiatoriu nu si-a pregetatu a-si face însu-si gur'a manualu de istoria, propunendu-o în modulu celu mai multiu-mitoriu. —

Venindu fisic'a si istori'a naturala la rendu, n'am ce díce mai multu, decátu cá o atare procedura si atari respunsuri te facu se admiru, de ai fi chiar si celu mai pesimistu.

Pre desemnu si caligrafia se vedeau din elaboratele de pre mésa, cá inca nu au pusu mai puținú pondu. Erau desamnate tóte tierile tractate la geografia cu cea mai mare acuratétia si elegantia, asia încátu copii nice cá mai aveau lipsa acum'a de map'a de pariete, cáci respundeau de pre mapele facute de ei,

in cari se află totu ce e mai insemnatu in cutare seau cutare tiéra.

Cantulu din acést'a clasa intru adeveru a amusatú pre cei de făcia. Elevii acestei clase, formandu unu coru, esecutau melodiile invetiate cu celu mai bunu succesu. Adeveratu, ca si d-lu Simu e unulu dintre cei mai buni cantareti. Incheiandu-se acumu cu obiectele, d-lu presiedinte cá comisariu esaminatoriu se redicà de pre scaunu si apropiandu-se de banche, in fejele eleviloru, incepù urmatóri'a vorbire petrun diatória, care miscà chiar si pre celu mai impetrítu la anima: „Esamenulu a fostu cam indestulitoriu“ si intorcându-se catra ómèni de rendu, dîse: „asia e, cà eu am dreptu?“ Èr catra copii: „Copii! acum'a ati facutu mai puçinu, n'am avutu nice domni mari [cu tóte cà erau]; la véra voru veni domni mai mari din Sâbiu, si atunci grigiti, cà se faceti mai multu.“ Acést'a este vorbirea, care intru atât'a a miscatu pe cei de făcia, încátu cu totii au eruptu in — risu. Dupa acestea a datu mân'a cu d-lu diriginte si apoi si mai pe urma cu d-lu adjunctu, catra care a dîsu „cà se se pórte mai bine“. Despre d-lu invetiatoriu respectivu nu s'a audítu pana acuma nice macaru o vorba leganata, cà ar fi comisu vre unu inconvenientu. Órele scólei, dupa cumu sum informatu din partea mai multor'a, si-le tiene cu cea mai mare acuratetia, — dovéda a fostu progresulu celu preste asteptare.

Mai pre urma d-lu Arseniu P. Bunea, teologu absolutu si actualulu diriginte dela scóla centrala granitiarésca din Margineni, rogatu din partea mai multorú domni inteligenti, cari erau de făcia — 'si dede cu concessiunea d-lui presiedinte parerea acolo, publice, despre decursulu esamenelorú prin o vorbire scurta, dar acomodata, si acést'a a facutu-o respectivulu domnu nu pentru inteligentii, cari erau de făcia si cari pana la evidintia erau convinsi despre resultatulu celu splendidu alu acestorú esamene, ci mai multu pentru parintii copiiloru si alti ómeni de rendu presenti, cà nu cumu-va se fia de acordu cu parerea d-lui presiedinte si comisariu despre — esamene.

In ainte de a incheiá acést'a descriere, nu potú a nu mai repeti, cà unu atare esamenu nu am potutu intempiná, desí am fostu la multe cá asistente. Onóre d-loru Romulu Simu, Ioanu Popu si Nicolau Traianu Popu! Onóre onoratului comitetu centralu, care a sciuntu orná scól'a din Ohab'a cu astfeliu de invetiatori bravi!

Unulu dintre asistenti.

Biografie istorice.

Mihaiu Eroulu.

I. Mihaiu inainte de domnia.

In anulu 1592—3 domniá in tiér'a romanésca Alexandru III. Inca cu câte-va decenie mai inainte Turcii incepura a se amestecá din ce in ce mai multu in a-facerile tierei romanesci, a-si arogá mai multe drepturi asupra ei si a calcá totu mai tare conditiunile, sub cari Mircea celu betránu la anulu 1386 li inchinase

tiér'a. In fine pre tempulu domnirii lui Alexandru alu III-le, care facea totu ce erá pre placulu Turciloru, acestia s'au fostu latítu preste tóta tiér'a, si prin rapirile loru, tractarea dura si selbateca cu vechii locuitori ai tierei, aduse tiér'a la sapa de lemnu. Bietii tierani, asupriti si de Domni pamènteni si de Turci, ajunsera la desperare.

Unu singuru omu se aflá in tóta tiér'a, care se interesá de sórtea sermanci sale tieri si a bietiloru tierani. Acestu omu éra Mihaiu, mai antáiu banu de Mehadi'a, apoi banu de Craiova. Elu ajutá pre poporulu asupritu atâtú cu pung'a câtú si cu consiliulu, si de aceea erá elu si iubitu de toti cei mici si debili. Inse acést'a iubire nu placù lui Alexandru alu III-le, carele-si propuse se piérda cu ori ce pretiu pre banulu Craiovei. Mihaiu, intielegându de acést'a, se determiná — in urm'a consiliulu ce-i veni dela unchiulu seu Iane, care se aflá la Constantinopole in mare védia la Turci — se fuga si elu acolo, cà se-si scape viét'i'a. Plecandu, elu lasà pre muierea s'a Florica la nesce tierani imbracata tieranescé si pre fiulu seu Petruscu la nesce Tigani de cortu imbracatu cá ei. Dupace in modulu acest'a Mihaiu 'si asigurá famili'a de resbunarea lui Alexandru alu III-le, parasi Craiova si apucá calea catra Calafatu, cà se tréca in Turci'a. Candu ajunse in acestu orasiu, innoptase. Mihaiu voi se pauseze aici câte-va óre; inse preste puçinu unu soçiu alu seu de caletoria intrá la densulu si-i dîse cu unu viersu tremuratoriú; „Ómèni lui Alexandru ne urmarescu. Ei au prinsu pre toti soçii nostrii de caletoria si vinu se te prinda si pre tine.“ „Fugi, dómne, si-ti scapa viét'ia!“ — Mihaiu i intinse nesce chartie si-i dîse: „Pastréza aceste chartie cá ochii din capu! Aici este viét'ia tierei; déca voiu mori eu, le vei dá lui Stroe Buzescu!“

Mihaiu inca nu finí bine, si éca unu Serbu cu o figura crunta, perósa si selbateca strabate in casa si dîce:

— „Alexandru Voda datu-mi-au porunca se te ducu la Bucuresti cu vóia ori fora vóia, ori unde te voiu intálni.“

— „Bine“, respunse Mihaiu si urmá liniscitu tramésulu lui Alexandru. Ajunsi in Bucuresti, domnulu demandá, cà in un'a din dílele venitórie se i-se taia capulu. Diu'a multu amara sosí. Abiá se luminase de díua, si stradele Bucuresciloru gemeau de multimea poporulu, candu deodata pre pórt'a inchisórei celei mari apare Mihaiu insoçitu de doi soldati si de preotulu, ce avea se asiste in ultimele momente langa banulu Craiovei si se-i recomande sufletulu seu celu nobilu in man'a creatoriulu.

Aprópe de zidurile inchisórei in piati'a cea mica se vedea unu patu de scanduri de câte-va urme inaltu; acest'a erá esiafodulu. Pre densulu la unu capetu sie-dea unu omu invalidu cu o manta négra asia, încátu numai ochii lucitori i-se poteau vedé; in mana tineá o secure mare, ascutita. Erá gádele, ce avea se taia

capulu lui Mihaiu. Acest'a deja sosise intempnatu fiindu de multîmea adunata cu strigari de: „Se traiesca Mihaiu!“ si se urcà pe esiafodu cu unu pasu siguru si fora a siovai. Aici elu ingenunchià si-si fece ultim'a rogatiune. Tóta multîmea se petrunse de aerulu celu liniscitu alu condemnatului si cá prin minune ingenunchiara cu totii in acelasi minutu. Finindu-si Mihaiu rogatiunea, se întórse catra gâde si-i dîse cu viersu liniscitu: — „Vino! Fâ-ti datori'a!“

Securea gâdelui se radică asupra capului lui Mihaiu. Fiori reci trecura in acelu minutu prin tóte vinele privitoriloru. Gâdele remane cu securea redicata cá inmarmuritu, fora se lovésca. Atunci Mihaiu privesce asupra lui atátu de selbatecu, atátu de infioratoriu, încátu gâdele scapa securea din mana si o ié la fuga.*) Cei adunati prorumpu in strigate de bucuria. Atunci o fetióra imbracata negru, cu perulu reversatu pe umeri, frumósá si palida cá dorerile sufletorlu nobile, despicanu multîmea si ostasii, se urca pe esiafodu si se arunca in braçiele lui Mihaiu, dîcându: „Veniti acumu, de ne ucideti pre amendo!“ Erá fic'a sa Floric'a. — „Diece pungi de bani va primi acela, care va avea curagiulu se taie capulu lui Mihaiu“, strigà unu servitoriu domnescu. Nu se aflà nime. Intr'aceea metropolitulu, episcopii si amicii lui Mihaiu alergara la Alexandru III si cerura agratiarea lui Mihaiu. Astfelu Alexandru III se vediù silitu a lasá liberu pre Mihaiu. Cu tóte ca Domnulu façisiu se impacà cu banulu Craiovei, totusi in ascunsu si propuse se-lu piérda indata ce i se va dá ocasiune bine venita.

Mihaiu aflà de tóte planurile celea ascunse a inimicului seu si cá se-si scape viét'a, trecù muntii in Transilvani'a, unde fù bine primitu de principele tierci Sigismundu Batori. Acest'a scrise lui Sinan-Pasi'a si ambasadorului englesu dela Constantinopole, cá se ajute lui Mihaiu spre a câstigiá tronulu Romaniei. Prove-diuta cu acesteá scrisori de recomandare si insoçitu de Stroea Buzescu si alti câti-va amici, Mihaiu in anulu 1592 sosi la Constantinopole

Scrisorile lui Sigismundu Batori si banii vistiariului Iane avura rezultatulu doritu. Mihaiu in 1593 fù denumitu de Domnu alu Valachiei. Elu erá atunci de 34 de ani. Indata ce primí firmanulu de denumire, fostulu banu alu Craiovei porní insoçitu mai de multi boeri si 200 de Turci catra tier'a romanésca, cá se-si ocupe tronulu. Alexandru, aflandu de venirea lui Mihaiu, fugi la Constantinopole, unde morí sugrumatu de Turci.

(Va urmá.)

Numerulu 3 desvoltatu si tractatu de mine.

(Urmare.)

Inmultirea.

Astadi 'mi place, cá ve afli éراسi fora larma.

Se dice, ca gâdele ar fi fostu cumperatu de Mihalcea, pre care Mihaiu mai târdiu 'lu radică la mari ranguri.

Ocupatiunile afara! Toti a-ti scrisu bine; dar' M. va intrecutu. Nu ve lasati se-ve mai intréca! Atentiune!

Pana la care numeru scimu noi numerá — V.? Numera — D.! Mai odata — G.! Acumu cu totii! Inapoi, R.! Cu totii! Care numeru stà inainte de 2, candu numeramu inainte? Dar candu numeramu inapoi? Care numeru e mai mare cu 1 decátu numerulu 2? Care e mai micu cu 1 decátu numerulu 2? Cu câtu e mai mare 3 decátu 1? Care e diferinti'a intre numerulu 1 si 2? Cátu face 1 cu 1? Cátu face 1 cu 2? Cátu face 2 fora 1? Cátu face 3 fora 1? Cátu face 3 fora 3? Cátu face 2 cu 1? Cátu face 3 fora 2? (Tóte aceste teme se dau cu obiecte concrete si numai la fine cu numeri abstracti). Numerati, câte trasuri voi trage eu pe tabla? Câte bile surtu pe vergelutia? Câte lemnutie am in mana? Bagati de séma, ca voi sterge pe rendu éراسi trasurile facute! Numera M., de câte ori totu câte o trasura potu sterge din 3 trasuri! (Se sterge câte o trasura, copilulu chiamatu numera, ér invetiatoriu adauge dupa fiacare stergere „odata un'a“) etc. De câte ori totu câte o trasura am potutu sterge din trei trasuri, N? (Asia la masina, cu lemnutie, cruceri etc.) Mai repetéza o data ceea ce a dîsu, N! Asiadara de trei ori totu câte o trasura câte trasuri sunt, V? De trei ori totu câte o bila câte bile sunt, G? De trei ori totu câte unu lemnutiu câte lemnutie sunt, R? De trei ori totu câte unu cruceriu câti cruceri sunt, H? Asiadara de trei ori unulu?

De trei ori unulu sunt trei!

Cátu sunt de trei ori unulu, F? Mai odata, V! Toti!

Unu copilu a capetatu de trei ori totu câte unu cruceriu; câti cruceri are elu, L? Cumu ai conchísu? O mama a datu fiului ei de trei ori totu câte o nuca; câte nuci a capetatu copilu acel'a, D? O mama dîse catra fiulu ei, cá in fiacare di, in care nu o va superá cu nimic'a, i va pune câte unu cruceriu in pusunariulu scurteiceii celei nóue, ér in diu'a, in care va gresí, i va luá trei; câti cruceri a capetatu copilulu acel'a, déca in trei dile s'a portatu bine, in un'a inse a facutu o gresiéla? Repetéza tem'a, G! (aici subtragerea e deja tractata.) Pentu ce nu a capetatu elu nice unulu, D? (Alte teme!) Mai spune-mi odata, câtu face de trei ori totu câte unulu, L? Fiti atenti, càci vomu serie acést'a! 'Mi va dictá — N! Ce se scriu dupa trei, V! Cumu se face semnulu lui „ori“, G? Ce se punu dupa „ori“, R? Pentru ce unulu, N? [unulu se aude]. Spune-mi cumu se facu semnulu lui „suntu“, T? Ce se aude dupa „suntu“, U? (Se scrie):

$$||| \times | = |||$$

Numerati, câte trasuri voi trage eu pre tabla! Câte trasuri stau pe tabla, G? Câte lemnutie, cruceri, bile etc. ? Numera, de câte ori voi puté eu sterge din trei trasuri totu câte dóue, V? (se stergu). De câte ori totu câte dóue bile poti tu luá din trei bile N? (o data si mai remane un'a). Vino afora, B. si ié din trei lemnutie totu câte dóue! De câte ori ai

potutu luá totu câte dóue lemnutie, T? Si câte au mai remasu, G? (un'a). Asiadara! o data doi si cu unulu, câtu facu? [3]. Insemnati-ve bine:

O data doi si cu unulu suntu trei.

Fiti atenti cáci vomu scrie si acést'a! (se scrie):

$$| \times || + | = |||$$

(In scóla se dau mai multe teme, aici inse am economisatu cu spatiulu si cu tempulu). Am dísu, cá odata doi si cu unulu suntu trei. Acést'a se póte díce si asia:

De dóue ori unulu si cu unulu suntu trei.

(Se arata cu obiecte concrete, cumu cá intru adeveru de dóue ori 1 si cu 1 suntu trei).

Cumu mai potemu noi díce in locu de odata ori doi etc.? (de dóue ori unulu si cu unulu). Mai odata M! Toti! Unu copilu a avutu trei prune; de câte ori a potutu mancá din ele totu câte dóue, T? Pentru ce C? Unu omu a avutu trei cai; de câte ori a potutu elu vinde din ei totu câte doi, X? Pentru ce, F? Etc. Vomu scrie acést'a:

$$|| \times | + | = |||$$

(Invetiatoriulu tragându trei trasuri pe tabla): Câte trasuri stau pe tabla, R? Câte bile, lemnutie, cruceri etc.? Numera, G., de câte ori totu câte trei trasuri voiú poté eu sterge din trei trasuri! (o data). Vino L afora si impingé cu bëtiulu totu câte trei bile! De câte ori ai potutu impinge totu câte trei bile din trei bile! Ié din trei cruceri totu câte trei! De câte ori ai potutu luá? Etc. Asiadara de câte ori ai potutu luá din trei cruceri totu câte trei, E? Câtu face deci o data trei? Asia dara:

O data trei suntu trei.

Câtu suntu odata trei, M? Toti! Unu copilu a avutu trei mere; de câte ori a potutu elu mancá totu câte trei, E? Pentru ce? In o colivia suntu trei paseri; de câte ori le-amu poté eliberá, lasandu câte 3 odata? Pentru ce, L? Éca voiú scrie si acést'a, — dictéza, D! (Se scrie):

$$| \times ||| = |||$$

Susu — unulu! Diosu — doi! Susu — unulu! Diosu — doi! Se ésa afara D. si se arate, ér G. se cetésca! Mai cetesce odata Z! Cetiti cu totii! C. se întórce cu spatele catra tabla, apoi cetesce! Acumu banc'a acést'a tóta! Acum cu totii! Acumu se incepeti din diosu in susu! Intórceți-ve — 1! 2! Tablitiele afara 1, 2, 3! Stilurile amána! Scrieti acést'a pe tablitie! (Se priveghéza si unde e delipsa se indrépta.) Acumu veti merge acasa, si veti aratá si la parenti, ce ati invetiatu astadi in scóla; dar se li si cetiti, cá póte unii nu voru sci ce ati scrisu!

(Va urmá.)

Bibliografia.

Reportu generalu istoricu despre activitatea societatiei „Petru Maioru“ a junimei romane din Budapest'a dela infiintiarea ei pana in presente, cetitu in

siedinti'a generala din 12 Iuniu 1876 prin secretariulu societatiei Petru Iliesiu. Budapest'a, 1877.

Brosiur'a este de 42 pagine, din cari reportulu propriu ocupa 26, celcalte arata cu numele „operatele cetite in siedintiele societatiei“ si „membrii“ acesteia in fiacare anu dela infiintiarea ei la anulu 1861 pana in anulu 1876. Carticie'a se vinde in folosulu fondului societatiei cu 30 cr. Recomandamú acést'a lucrare interesanta, carea ne face tabloulu activitatiei nationale a coloniei studentiloru romani din Budapest'a, activitate care astadi mai multu decátu ori candu alta data merita incuragiarea nóstra caldurósa.

Varietati.

(O crima oribila). „Giornale di Neapoli“ vorbesce de o crima oribila, ce ar fi comis-o unu preotu din Capu'a (langa Neapoli) la 22 Fauru a. c. Preotulu, de altmintrea unu barbatu de cea mai buna reputatiune si proprietariu alu unei scóle de baiati, avea unu canariu, la care elu tienea multu, si colivi'a caruia se aflá in chili'a, unde se intruniau scolarii. Joi, la 22 Fauru a. c. unu scolariu alergându-se in absentia invetiatoriului prin scóla, atinse din intemplanare colivi'a, carea cadiendu, i-se deschise usi'a, si astfelu paserea sborá p'aici incolo. Intorcându-se preotulu éراسi in scóla, cá totu deun'a aruncá si acumu ochii mai antáiu la colivi'a, spunendu-i se ca vinovatulu este fiulu unu macelariu, unu scolariu de 12 ani, díse acestuia a se pune in genunchi, anunciandu-i totu odata — la parere deplinu liniscitu, — ca in aceea dí la amiédiadi nu va merge acasa la mancare. Asia s'a si intemplatú. La amiédadi ceialalti scolari se dusera cá in tóte dilele acasa, remanendu la preotu numai fiulu macelariului. Unii din scolari, avendu a trece pre la parintii arestatului, li impartasíra, ca fiulu lorú nu va veni de amiédiadi acasa, trebuindu a remané de pedépsa la scóla. Dupa o óra macelariulu si sogi'a sa se socotira a merge la preotu si a cere iertarea si elibararea fiiului lorú. Ajungundu la scóla, ei batura la usia si cerura a li-se deschide, nu primira inse nici unu respunsu, si fiindu ca nici dupa a batere mai energica nu audíra pre nime miscandu-se in launtru, macelariulu, unu omu tare si latu in spete, aducându-si aminte de vre-o nenorocire, sparse usi'a si ambii intrara in casa. O privelisce infioratória li-se presentá in un'a din odai: iubitulu lorú fiu erá restignitu pe o mésa, manile batute cu cuia, ér petiórele fiindu mai lungi decátu mész'a, — taiate cu o secure. Ve poteti intipuí gróz'a si dorerea parintiloru. Dupa ce tatalu 'si veni in ori, primulú seu cugetu fú: a cautá pre calaulu nefericitulú seu fiu si a-si isbandi cumplitu. Multu tempu elu cautá si strigá de giab'a, in fine 'lu aflá ascunsu intr'unu cabinetu si fora esitare i infipsa cutítulu in pieptu. Tóta Capu'a este cuprinse de gróza si fierbere.

(O pedepsă oribilă.) O calugarie din Franci'a, cu numele Saint-Léon, a pedepsit pe o scolarie mica prin aceea, ca a pus-o pe unu cuptoriu fierbinte 'si a silit-o a stá acolo. Candu in fine biét'a copila fú luata de pe cuptoriu, petiórele ei erau pe diumetate fripte.

(Fundatiune magiara). De-une-dile foile ni adu-sera scirea, ca comitele Gotthard Kuhn din Gioagiulu de diosu ar fi facutu o fundatiune de 50.000 fl. pentru gimnasiulu reformatu seau magiaru din Orascia. Acumu „Pesti Napló“ impartasiesce urmatóriele detaiuri din instrumentulu fundatiunalu, datu in Gioagiulu de diosu, la 10 Fauru a. c.: In introducere nobilele donatoriu observa, ca e petrunsu de aceea convingere, cumu ca scól'a reformata din Orascia are fora indoiéla misiunea de a scapá magiarimea slabita din acelu ánghiu alu tiei de romanisare. De órace inse nici resursele ne-insemnate ale scólei, nici comunele reformate din acelu comitatu nu suntu in stare a denumi si sustiené unu numeru suficientu de profesori, pentru aceea comitele Kuhn a depusu in cass'a scólei reformatu din Orascia 50.000 fl. in obligatiuni urbariale, avendu in aia a se elocá pe interese, pana candu va atinge cifra de 103.000 fl., ceea ce va urmá cam in 13 ani. Sosindu momentulu acest'a, interesele dela 60.000 fl. se se folosésca pentru dotarea a trei catedre, ce se voru infintiá de nou la gimnasiulu din Orascia; totu odata comitele a asigurat si banii de locuinta pentru respectivii trei profesori, destinandu spre acestu scopu 20.000 fl. se se ajute cu stipendie de 40 fl. totu câte unu copilu de parinti magiari din comunele Gioagiulu de diosu, Toldosiu, Rapoltu, Hasdatu, Racasdia, Cristuru, Silvasiulu de susu si de diosu, Salasiulu de susu, Zaicani, Clopotiv'a, Pesteni, Baiesti, Rinalbu, Riubarbatu, Livadia, Bârci'a mica, Harau, Pestisiu si Borosiu, cari voru cercetá gimnasiulu din Orascia. 200 fl., cari intrecu din interesele acestoru 20.000 fl., se se folosésca pentru ajutorirea a cinci familie magiare romanisate. In fine interesele dela ultimele 23.000 fl. se se folosésca pentru ajutorirea acelu invetiatori protestanti din comitatu, alu caroru salariu este mai micu de 400 fl. Pentru casulu, candu unu invetiatoriu din comunele respective prin portare rea si negligintia nu s'ar aratá demnu de acestu ajutoriu, sum'a cutare se va adauge la subventiunea scólei reale din Dev'a.

(Actu de pietate.) Spiridonu si An'a Morariu, locuitori in comun'a Verdu, protopresbiteratulu Norichu-Cincu, la staruinti'a zelosulu parochu de acolo, Ioachimu Parau, neavendu copii, au lasatu prin testamentu validu tóta considerabil'a loru avere imobila bisericeii romane gr.-or. din locu, si parochulu numitu — pre langa tóta modest'a stare a venitulu seu parochialu — a donatu totu usufuiculu acelei mosie din anulu espiratu scolariloru seraci ai parochiei sale pentru procurarea de carti si alte re-

cuisite scolarie. Eterna memori'a donatoriloru! Onóre bravulu pastoriu! T. R.

(Scól'a comerciala gr. or. din Brasiovu) avendu dreptulu de publicitate, invetiaceii acestei scoli se voru bucurá de beneficiulu legei de inarmare, de a poté servi cá voluntari de unu anu in armata.

(Multiamita publica.) Quitandu prin acést'a primirea sumei de 210 fl. 20 cr. v. a. si 1 galbinu imperialu austriacu, precumu s'a publicatu in Nr. 13 a. c. alu „Tel. Rom.“, lânta cari se mai adaugu 2 fl. v. a. primiti in urma dela d-lu Ilariu Popoviciu, — cá venitu curatu dela petrecerea sociala din 29 Ianuariu (10 Februariu) a. c. in favórea scólei române gr. or. din cetate, comitetulu parochialu subscrisu 'si tiene de placuta datorintia, a pronuciá atátu initiatoriulu a-celeii petreceri, cátu si d-loru membri ai comitetulu arangiatoriu, mai departe dómnloru si domnisióreloru conlucratórie la concertu (lânta cari si d-lui ascultatoriu de teologia Vasiliu Voin'a si tineriloru studenti dile-tanti in music'a instrumentala), in fine tuturoru generosiloru contribuitori, de aici si din afara, caldurós'a multiamita a comunei bisericesci pentru nobilele d-loru

Din siedinti'a comitetulu parochialu alu bisericeii gr. or. din cetate in Sábiiu, tienuta la 13/25 Febr. 1877.

Iacobu Bolog'a, m.p.
presiedinte.

Dr. Dem. Racuciu, m.p.
notariu

➔ Prenumeratiuni la „Scól'a Romana“ pe anululu curentu mai potemu primi chiar dela numerulu primu.

➔ Cu esemplarie complete din „Scól'a Romana“ pe anululu trecutulu mai potemu servi.

Concursu.

[1] 1—3

Conformu parintescei ordinatiuni consistoriale dto. 22 Iuniu 1876, Nr. 533 bis. si dto. 28 Decembre 1876, Nr. 1020 bis. se escrie de nou concursu pentru ocuparea postulu de capelanu din Moldova-nóua si filialele Padina-Mateiu-Carlsdorf, protopresb. Bisericeii-albe, comitatulu Carasiu cu terminu pana in 20 Martiu a. c. cal. vechiu, in care dí se va tiené si alegerea.

Emoluminte suntu urmatóriele:

a) Dotatiunea capelanulu s'a fipsatu cu 105 fl. v. a. b) Pausialulu cu 120 fl. v. a., ce are a-lu capetá cu propria s'a quitantia dela on. societate de statu a calei fierate. c) Birulu intregu preotiescu si stol'a usuata din ambele filiale Padina-Mateiu si Carlsdorf. d) In fine dela parochi'a matera a treia parte, dar' numai din stola.

Doritorii de a ocupá acestu postu de capelanu se-si astérna recoursele instruate in sensulu stat. org. bis. pana 18 Martiu a. c. cal. vechiu adresate com. paroch. la protopresb. Bisericeii-albe, Josifu Popoviciu in Jamu. Recurentii se se infaciosieze inainte de alegere in bisericeii din Moldova-nóua.

In contielegere cu comitetulu parochialu. Moldova-nóua 18 Fauru 1877.